

креативності, творчої складової трудового процесу, складова самоорганізації, спільність цінностей та цілей учасників системи зайнятості.

Найважливішою умовою реалізації моделі зайнятості, орієнтованої на людський розвиток, виступає стабілізація, відновлення економічного зростання, збільшення ресурсів для інвестиційної активності та рішення соціальних проблем.

УДК: 331.5

Махсма М.Б.,
канд. екон. наук, доцент,
кафедра управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

Постійне скорочення попиту аграрного сектору на робочу силу, що спостерігається протягом останньої чверті століття, спричиняє ріст безробіття сільського населення та падіння рівня його життя. Тільки за офіційними даними рівень безробіття сільського населення працездатного віку сягає 10,2 %, що перевищує аналогічний показник міського населення на 0,7% і має сталу тенденцію до зростання [1]. Реальний же рівень безробіття значно вищий. Тенденція скорочення стандартної зайнятості, що все виразніше проступає у СТВ, все більше проникає і в аграрний сектор. У цих умовах виникає необхідність пошуку альтернативних форм зайнятості сільського населення.

Як відомо, останнім часом у вітчизняну господарську практику все впевненіше входять такі нестандартні форми зайнятості як запозичена праця, аутсорсинг, аутстафінг, лізинг персоналу та інші. В контексті послаблення проблем безробіття населення сільських територій певний інтерес представляє така нестандартна форма, як телеком'ютинг, телеробота, віддалена робота, або дистанційна зайнятість. Телеком'ютинг з'явився у США на початку 70-х років ХХ-го століття і пов'язаний з розвитком інформаційних та телекомунікаційних технологій. Теоретиками-засновниками концепції телеком'ютингу вважаються Дж. Ніллес, Дж. Гордон, Д. Флемінг, які обґрунтували доцільність заміни постійних переїздів робочої сили з передмістя у міські офіси електронними комунікаціями [2]. Слід відмітити, що телеком'ютинг, або телеробота була запропонована як спосіб скорочення витрат енергоресурсів, розв'язання транспортних проблем великих міст та нестачі робочих місць у віддалених сільських районах. Хоча, варто зазначити, що телеком'ютинг не завжди буває ефективним. Так, європейські офіси та електронні котеджі облаштовані у сільських районах, оснащені найсучаснішою технікою виявилися нездатними забезпечити свою

самоокупність [2]. Масштабне поширення телероботи, або дистанційної зайнятості почалося з середини 90-х років минулого століття, і пов'язане з масовим поширенням доступу до Інтернету. У цей період були створені інституційні, організаційні та фінансові умови для розвитку дистанційної зайнятості. Одним з основних нормативних актів, що регламентував дистанційну зайнятість стала прийнята у 1996 р. Конвенція МОП № 177 «Про надомну працю» [3].

Нині уряди розвинутих країн Європи та США широко підтримують поширення дистанційної зайнятості, що підтверджується такими ініціативами як європейська ініціатива (European Telework Development Initiative), в рамках якої розроблена програма «Нові методи роботи та електронної комерції» (New Ways to Work and Electronic Commerce) з бюджетом у пів мільярда єкю. У США нині діє Національна ініціатива з телероботи (NTI — National Telework Initiative). Завдяки цьому за деякими оцінками до телеком'ютингу у США залучено понад 100 млн. працівників. Значними є масштаби поширення дистанційної зайнятості і в країнах Євросоюзу.

В Україні телеком'ютинг поки що не набув такого розмаху. Разом з тим, за деякими даними понад 21 % українських компаній застосовують дистанційну зайнятість. Крім того, 15% компаній застосовують часткову дистанційну зайнятість. Найбільше можливостями дистанційної зайнятості користуються підприємства Києва (43% усіх компаній, з дистанційною зайнятістю) [4].

На жаль, у сільській місцевості дистанційна зайнятість залишається мало поширеною. Слід зауважити, що розвиток дистанційної зайнятості у сільській місцевості потребує певних передумов. Серед них найважливішими представляються розширення доступу сільського населення до Інтернету, підвищення забезпеченості селян комп'ютерними та іншими телекомунікаційними засобами, підвищення рівня комп'ютерної грамотності тощо. В цьому плані доцільно залучати до розв'язання зазначеної проблеми якомога більше коло заінтересованих сторін. Зокрема, істотні можливості мають великі агропромислові формування. Оскільки агрохолдинги здійснюють свою господарську діяльність на сільських територіях, логічним є їх залучення до вирішення проблеми сільського безробіття.

Слід зазначити, що прогресивним прикладом соціально відповідальної діяльності, в плані сприяння поширенню дистанційної зайнятості у сільській місцевості, можна назвати реалізацію пілотного освітнього проекту агрохолдинга «АСТАРТА», Фонду «BrainBasket» та компанії «Міратех», орієнтованого на надання базової ІТ-освіти. Проект орієнтований як на освіту дорослого населення так і школярів деяких сіл Полтавської області. Дитячий ІТ-курс (12 занять), передбачає ознайомлення та вивчення основ програмування Scratch, розрахований на школярів від 9 до 11 років. Його метою є зацікавити школярів у отриманні ІТ-освіти у майбутньому. Курс для дорослих (15 занять), розрахований на людей від 45 років, розроблений для

побутових потреб мешканців сіл та має на меті навчити учасників проекту базовим ІТ-навичкам (робота з комп'ютером, Інтернетом, електронною поштою, оволодіння сучасними комунікаційними засобами). Кожна навчальна група займається у змішаному форматі, який передбачає самостійну роботу онлайн і аудиторну практику з викладачем. Комп'ютерну техніку для занять в селах надали Фонд Brain Basket і Міратех. У рамках пілотного проекту організатори планують надати знання з інформаційних технологій 30-45 дорослим і 60 школярам. У перспективі поширення проекту щонайменше до 10 сіл [5].

Поширення подібних освітніх проектів на територію усіх областей сприятиме підвищенню комп'ютерної грамотності селян та оволодінн. ними ІТ-навичками, що є необхідною умовою залучення сільського населення до дистанційної зайнятості, яка дедалі більше витіснятиме стандартну її форму.

Література

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Телеробота. Електронний ресурс]- Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
3. Конвенція Международной организации труда «О надомном труде» : от 20.06.1996 р., № 177 [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua>laws/show/993_530.
4. Дотримуйся дистанції: третина працівників українських компаній працює віддалено. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/business/1411959-dotrimujsya-distanciya-tretina-pracivnikov-ukrayinskih-kompanij-pracyue-viddaleno>
5. За ініціативи «Астарті» в селах Полтавщини відкривають ІТ-курси. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://csr-ukraine.org/news>.
6. Колот А.М. Гідна праця: імперативи, українські реалії, механізми забезпечення: монографія / А.М. Колот, В.М. Данюк, О.О. Герасименко та ін. – К.: КНЕУ, 2017 – 500 с.

УДК 331.28:331.21/.22:331.105.6

Березинець А.В.,
аспірант,
кафедра економіки та управління,
Університет банківської справи

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**